

Gaat u scheiden? Vergeet uw pensioen niet

Dat voorkomt getouwtrek en ingewikkelde verrekeningen

Het aantal huwelijken dat op de klippen loopt blijft stijgen. Bij bijna de helft van de scheidingen vergeten ex-partners goede afspraken te maken over de verdeling van het pensioen. Dat leidt later vaak tot veel getouwtrek en ingewikkelde verrekeningen.

Door: Frank van Alphen 5 oktober 2017, 19:30

De kans dat een huwelijk of geregistreerd partnerschap strandt, is de afgelopen jaren gestaag gestegen naar bijna 40 procent, meldde het CBS onlangs. Bij de verdeling van het gezamenlijk bezit wordt een van de waardevolste zaken vaak over het hoofd gezien. De aandacht voor de verdeling van het pensioenvermogen dat de partners tijdens hun huwelijk hebben opgebouwd is gering, terwijl de waarde ervan kan oplopen tot enkele tonnen. Bij een scheiding praten ex-partners en hun adviseurs vooral over de kinderen, de alimentatie en de huisvesting. Het pensioenvermogen is niet tastbaar en bovendien iets dat pas later belangrijk wordt, en wordt dus al snel over het hoofd gezien bij de boedelverdeling.

Op zich is de verdeling - in jargon: verevening - van pensioenrechten tussen ex-gehuwden sinds 1995 prima geregeld in de wet. Beide ex-partners hebben recht op de helft van het pensioen dat de ander tijdens de verbintenis heeft opgebouwd. Hierdoor wordt de partner die het minst heeft opgebouwd - doorgaans de vrouw - na pensionering niet de dupe van haar keuze niet of minder te werken om voor de kinderen te kunnen zorgen. Voor de verdeling maakt het niet uit of het stel in gemeenschap van goederen of op huwelijkse voorwaarden was getrouwd.

40 procent is nu de kans dat een huwelijk in een scheiding eindigt

Pensioenverevening is een recht, geen plicht. Ex-partners hoeven hun opgebouwde pensioenen niet te verdelen als ze daar gezamenlijk van afzien. Ook de 50/50-verdeling (de wettelijke standaard) is niet verplicht. Met beider instemming kan de onderlinge verdeling anders zijn. Als beiden tijdens het huwelijk ongeveer evenveel pensioen hebben gespaard, kunnen ze afzien van splitsing van de pensioenen. Met name jonge stellen die nog niet veel kapitaal hebben gespaard, kiezen vaak voor deze optie.

Idealiter geven de ex-partners na de scheiding zelf door aan het pensioenfonds dat het pensioen dat ze tijdens hun huwelijk hebben opgebouwd te zijner tijd verdeeld moet worden. De pensioenuitvoerder maakt dan na pensionering het afgesproken pensioendeel rechtstreeks over naar de ontvangende partij.

De ex die recht heeft op een deel daarvan moet er dan zelf maar achteraan jagen en de voormalige geliefde overhalen te betalen

In de praktijk gaat die verdeling vaak minder soepel, omdat bijna de helft van de scheidende stellen niets doorgeeft aan het pensioenfonds. Als dat niet op de hoogte is van de scheiding en de verplichte verdeling van het pensioen, betaalt het fonds het volledige pensioen gewoon uit

aan degene die het heeft opgebouwd. De ex die recht heeft op een deel daarvan moet er dan zelf maar achteraan jagen en de voormalige geliefde overhalen te betalen.

Dat is erg vervelend als de partner die een deel van zijn pensioen moet afstaan niet wil meewerken aan de verdeling. Soms moet degene die recht heeft op een deel van het pensioen van zijn ex naar de rechter stappen om betaling af te dwingen. Het gebeurt ook wel dat degene met het grootste pensioen weggemt met niet betalen, omdat zijn ex-partner nooit aanspraak maakt op zijn deel. Bijvoorbeeld omdat die persoon niet weet wat zijn rechten zijn, of geen zin heeft in de confrontatie met zijn ex.

Dit soort ellende is relatief simpel te voorkomen

Belastingtechnisch is het ook gemakkelijker als het pensioenfonds ieder zijn deel uitbetaalt. Als ex-partners die verevening onderling regelen en de ene ex de andere moet betalen, wordt het er fiscaal niet eenvoudiger op. De betalende ex moet het doorgesluisde pensioen bijvoorbeeld opgeven als aftrekpost, waardoor hij elk jaar belastingaangifte moet doen.

Dit soort ellende is relatief simpel te voorkomen. De ex-partners moeten afspraken over de verdeling tijdig doorgeven aan hun pensioenfonds(en). Tijdig wil zeggen: binnen twee jaar na de scheiding. Ze kunnen dit doen door een acht pagina's tellend overheidsformulier in te vullen en op te sturen naar hun pensioenfonds. Of naar meerdere fondsen als ze pensioen bij verschillende uitvoerders hebben opgebouwd.

Stellen die de pensioenverdeling laten uitvoeren door het pensioenfonds zijn daarmee niet helemaal van elkaar af. Er blijft een lijntje lopen tussen de ex-partners. Zo gaat de pensioenuitkering pas in als de ex-partner met het hoogste pensioen, degene dus die een deel moet afstaan, met pensioen gaat. Als de ex met het laagste pensioen als eerste overlijdt, gaat de betalende ex-partner daarna weer zijn volledige pensioen ontvangen. Als de betalende partner doodgaat, stopt de pensioenbetaling aan de ontvangende ex. Soms heeft die nog wel recht op een nabestaandenpensioen.

Een reden dat zo weinig mensen het scheidingsformulier invullen, is dat het nogal ingewikkeld is Henriëtte Raap

Wie echt niets meer met de voormalige echtgenoot te maken wil hebben, kan een stap verder gaan en kiezen voor conversie. Daarbij wordt het pensioen zo doorgeknipt dat de ontvangende ex een zelfstandig recht krijgt op pensioen. De ex-partner moet wel meewerken aan deze oplossing, want onder het verzoek tot conversie moeten de handtekeningen van beide partners staan.

De laatste tijd hebben onder meer informatieplatform Wijzer in Geldzaken en Mijnpensioenregister.nl onderzocht waarom zo weinig mensen hun pensioenscheiding goed regelen. Een belangrijke reden is de algemene onwetendheid over pensioenzaken. Zo denkt bijna de helft van de vrouwen dat een scheiding geen gevolgen heeft voor hun ouderdagvoorziening. Het komt niet bij hen op dat ze ook daar afspraken over moeten maken met hun ex-echtgenoot.

'Een andere reden dat zo weinig mensen het scheidingsformulier invullen, is dat het nogal ingewikkeld is', zegt Henriëtte Raap van Wijzer in Geldzaken. 'Bijkomend probleem is dat

adviseurs het formulier niet mogen invullen, omdat ze dan in de knel komen met hun aansprakelijkheid.'

Scheidingsadvocaten, notarissen en mediators besteden vaak geen of te weinig aandacht aan pensioen

Wat doen al die financieel adviseurs dan die echtparen bijstaan die in scheiding liggen? Die zouden hier toch op moeten wijzen. Uit onderzoek in het kader van de evaluatie van de Wet pensioenverevening blijkt dat die adviseurs op dit punt steken laten vallen. Scheidingsadvocaten, notarissen en mediators besteden vaak geen of te weinig aandacht aan pensioen.

Voor het eind van dit jaar komt het ministerie van Sociale Zaken met de evaluatie van de Wet pensioenverevening. Er circuleren al een paar plannetjes om het percentage pensioendelers op te krikken. Advocaten, notarissen en pensioenuitvoerders moeten worden geprikkeld meer werk te maken van pensioensplitsing. Verder wil de overheid de informatie begrijpelijker presenteren en het formulier vereenvoudigen. Sommige pensioenfondsen, zoals het ABP, hebben al een veel bondiger formulier op hun site.

Artikel Volkskrant 25 februari 2017

Vrouwen opgelet: uw pensioen schiet tekort

Traditionele rolverdeling niet gunstig voor de vrouw

Het pensioenstelsel is niet gul voor vrouwen. Daarvoor heeft Nederland te lang te traditioneel geleefd. De man werkt (en bouwt op) de vrouw doet de kinderen. Een bezigheid die zich niet uitbetaalt.

Door: Jeroen Van Wensen 25 februari 2017, 02:00

Veel vrouwen bouwen een ontoereikend pensioen op. Dat is het gevolg van de vaak gemaakte keuze om minder te werken als er kinderen komen. De man blijft voltijds werken en de vrouw wordt financieel afhankelijk van de man. Dat gaat goed voor zolang de relatie duurt. Deskundigen vinden dat stellen beter over deze risico's van echtscheiding en overlijden moeten nadenken. Daarnaast kunnen pensioenregelingen ook een tandje vrouwvriendelijker.

Nederland telde eind 2012 2,7 miljoen 65-plussers. Hoe ouder de 65-plusser, hoe groter de kans dat het een alleenstaande vrouw betreft. Logisch: vrouwen worden gemiddeld nog steeds een paar jaar ouder dan mannen.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek biedt inzage in de pensioengegevens van deze groep. Van de 700 duizend alleenstaande vrouwen boven de 65 kregen er in 2012 iets meer dan 400 duizend een netto-inkomen tussen de 1.100 euro en 1.600 euro per maand. Een bijstandsuitkering, iets dat geldt als het absolute minimum, bedraagt voor een alleenstaande ongeveer 1.000 euro per maand.

Pensioenregelingen kunnen ook een tandje vrouwvriendelijker

Met name de oudere vrouwelijke 65-plussers werkten in een tijd dat het nagenoeg ondoenlijk was voor vrouwen om pensioen op te bouwen. 'Als ze gingen trouwen, werden ze ontslagen. En tot ver in de jaren negentig konden deeltijdwerkers geen pensioen opbouwen. Dat waren de vrouwen,' verduidelijkt pensioenjurist Emilie Schols.

De groep oudere gepensioneerden is voornamelijk aangewezen op de AOW. Als zij voorheen getrouwd waren of samenwoonden, dan komt daar het nabestaandenpensioen uit de pensioenregeling van de voormalige partner bij. Jongere gepensioneerden hebben vaak zelf ook pensioen opgebouwd, omdat de echt vrouwonvriendelijke elementen in de loop der tijd uit ons pensioenstelsel zijn verdwenen, vertelt Schols.

De vraag is of de huidige werkende vrouwen een beter pensioen tegemoet gaan zien. Nederland kiest voor een uiterst traditionele rolverdeling, schreef het CBS vorig jaar. Bij de helft van de stellen gaat de vrouw in deeltijd werken als er kinderen in aantocht zijn. De man blijft voltijds aan de slag. Bij een vijfde van de stellen stopt de vrouw geheel met werken. Die keuze brengt financiële risico's met zich mee. Want wat gebeurt er als de kostwinner, doorgaans de man, er niet meer is?

Nederland kiest voor een uiterst traditionele rolverdeling

schreef het CBS vorig jaar

Als de man komt te overlijden en in loondienst bij een baas werkte, zal de vrouw in de regel een nabestaandenuitkering ontvangen uit de pensioenregeling van de man. Die regelingen zijn flink versoberd. 'Dat heeft deels te maken met versobering van pensioenregelingen en deels met het idee dat iedereen financieel op eigen benen moet kunnen staan', verduidelijkt Schols. Vroeger spaarden werknemers voor het nabestaandenpensioen. Als de werknemer uit dienst ging, bleef het recht hierop bestaan.

Tegenwoordig keren pensioenfondsen in veel gevallen alleen uit als de werknemer nog in dienst is bij het bedrijf. Wanneer de kostwinner van baan is gewisseld of aan de slag gaat als zzp'er, kan het nabestaandenpensioen flink lager uitvallen of zelfs achterwege blijven. In dat geval kan de nabestaande hooguit aanspraak maken op de Algemene nabestaandenwet. Dat is een uitkering op minimumniveau, met veel mitsen en maren en die alleen blijft uitkeren zolang er gezorgd wordt voor een kind onder de 18 jaar.

Als de relatie eindigt omdat de partners uit elkaar gaan, maakt de wet een onderscheid tussen gehuwden en ongehuwd samenwonenden.

Pensioen ziet men vaak meer iets als in de verre toekomst en dus onbelangrijk

Raymond Slotboom, gespecialiseerd in echtscheidingen

Voor die laatste groep is wettelijk niks geregeld. Als de partners geen afspraken hebben gemaakt in een samenlevingscontract, volgt er na de relatie geen partnernalimentatie. Ook kan de één geen aanspraak maken op het ouderdompensioen van de ander. De vrouw die besloot minder te werken, loopt als gevolg van die keuze pensioen mis.

Voor gehuwden heeft de wetgever meer geregeld. Na de echtscheiding bestaat er maximaal

twaalf jaar recht op alimentatie. Daarnaast moeten de ex-partners het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen verevenen zoals dat zo mooi heet. Als de man met pensioen gaat, gaat een deel van de uitkering naar zijn ex-vrouw.

Van die wettelijke regeling willen de partners afwijken als er afspraken worden gemaakt over de echtscheiding. Iets dat Raymond Slotboom van Finconcept, een adviesbureau dat zich gespecialiseerd heeft in echtscheidingen, vaak merkt: 'De alimentatie, omgang met de kinderen en de verdeling van het huis worden veel belangrijker geacht dan het pensioen. Dat ziet men vaak meer iets als in de verre toekomst en dus onbelangrijk.'

Deze zogenoemde AOW-franchise maakt pensioenregelingen ingewikkeld

Stellen die zich willen verdiepen in hun pensioen kunnen terecht op de site mijnpensioenoverzicht.nl, opgericht door de Nederlandse pensioenfondsen. 'Daar behoren ook de persoonlijke financiële gevolgen van echtscheiding of einde samenleving te staan,' vertelt Slotboom die aantekent dat de gegevens op deze site niet altijd up-to-date zijn.

'Pensioenfondsen verstrekken ook papieren overzichten met de ambtelijke naam uniform pensioenoverzicht. Die gegevens op die overzichten zijn actueler. Daarnaast bieden pensioenfondsen ook online voorzieningen aan, maar die zijn dan niet altijd even goed te begrijpen. Deze gegevens zijn wel het meest actueel.'

Emilie Schols ziet ook een mogelijke vereenvoudiging. 'In pensioenregelingen en de fiscale wetgeving is een drempel opgenomen waardoor mensen met een laag inkomen geen of weinig pensioen kunnen opbouwen. Deze zogenoemde AOW-franchise maakt pensioenregelingen ingewikkeld. Haal die franchise weg, dat maakt het stelsel eenvoudiger en eerlijker.'

